

PEČUJEME DOMA NA DAČICKU

ZPRACOVALO CENTRUM PRO PEČUJÍCÍ RESIDENT 2000

Centrum pro pečující
RESIDENT 2000

OBSAH

Sociální služby	6
Druhy terénních služeb	6
Zdravotní	6
Sociální	7
Přehled poskytovatelů sociálních služeb na Dačicku	7
Pečovatelské služby	7
Domov pro seniory	7
Kompenzační pomůcky	8
Kdo Vám může pomůcku předepsat?	8
Sociální dávky při péči	9
Dlouhodobé ošetřovné	9
Kdo může čerpat dlouhodobé ošetřovné	9
Podmínky nároku	9
Potřebné doklady	10
Příspěvek na péči	10
Podmínky příspěvku	10
Deset posuzovaných základních životních potřeb (příloha č. 1 vyhl.505/2006) ..	10
Sociální šetření	11
Kdo může pečovat?	13
Postavení blízkých pečujících	13
Práva poskytovatele pomoci	14
Povinnosti poskytovatele pomoci	14
Příspěvek na mobilitu	14
Průkaz osoby se zdravotním postižením „průkaz OZP“	16
Parkovací průkaz	17
Podmínky platnosti výhod parkovacího průkazu	17
Příspěvek na zvláštní pomůcku	17
Nouzový plán péče	18
Kde získáte informace o péči?	18
Poradenství pro pozůstalé a organizace pohřbu	20
Proč mám volat právě praktického lékaře?	20
Co přichystat před příjezdem lékaře (hodí se mít připraveno již před úmrtím)	21
Pohřební služba	21
Praktické informace o organizaci pohřbu	22

Co je potřeba vyřídit po úmrtí?	23
Nárok na pohřebné	25
Nárok na pracovní volno	25
Desatero péče.	28

Cílem této brožury je seznámit pečující s důležitými informacemi a tipy, které by při péči mohli využít a které by jim péči usnadnily. Každý se můžeme dostat do situace, kdy náš blízký potřebuje péči.

Když zajdeme babičce nakoupit a také ji občas odvezeme k doktorovi, je tato péče nárazová, a většina z nás nebude mít problém a poradí si.

Ale co když se babičce stane například úraz? Jak se o ni postarat po propuštění z nemocnice domů? Zvládnou to sám? Kdo mi s péčí pomůže? Kolik mě to bude stát? Dokážeme tuto péči financovat? Budu moci nadále pracovat? Co jí mám pořídit, aby mohla být co nejvíce samostatná a necítila se tak odkázaná na někoho jiného? A když je pečování u konce a my se musíme s našim milovaným rozloučit – jak zařídit pohřeb? Kdo mi poradí?

Toto jsou nejčastější otázky, které Vás patrně napadnou. V našem Centru pro pečující s Vámi celou situaci probereme, navrhneme řešení konkrétně Vaší situace a předáme potřebné kontakty a informace. Po zhodnocení zdravotního stavu Vašeho blízkého doporučíme vhodné kompenzační pomůcky. Poradíme, který lékař Vám tyto pomůcky může předepsat. Ve většině případů zajistíme jejich půjčení do té doby, než budou předepsány lékařem.

Každá situace má řešení, nebojte si říct o pomoc.

Většinou víme, že jsou v okolí organizace, které s péčí pomohou. Ale kterou péči vlastně potřebuji? Kdo ji poskytuje? Kolik stojí?

Nejdříve je potřeba se zorientovat a rozhodnout, jaké formy služeb budeme potřebovat:

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Formy poskytovaných sociálních služeb se dělí na terénní, pobytové a ambulantní.

Terénní služby jsou takové, které jsou poskytovány uživateli v místě jeho bydliště, popř. na jiném sjednaném místě, a maximální výše úhrady je 135,-/hod (např. pečovatelská služba, odlehčovací služba, osobní asistence).

Pobytové jsou ty služby, které jsou spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb. Úhradu za lůžko a stravu si hradí uživatel sám (max. 455,-/den), úhrada za péči je hrazena z příspěvku na péči, který náleží v plné výši poskytovateli (např. domovy pro seniory, domov se zvláštním režimem, odlehčovací pobytové služby, týdenní stacionáře).

Dům s pečovatelskou službou není zařízení sociálních služeb, ale jedná se o byty ve vlastnictví obce, o nichž také sama obec rozhoduje. Je to nájemní byt, v němž má nájemce stejná práva a povinnosti jako v každém jiném bytě. Výhodou by měla být blízkost pečovatelské služby.

Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými uživatel dochází do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování (např. denní stacionáře, sociálně terapeutické dílny, sociální poradny).

DRUHY TERÉNNÍCH SLUŽEB:

Často jsou současně se sociálními službami poskytovány i služby zdravotní.

ZDRAVOTNÍ

Zdravotní služby **předepisuje lékař**, a jsou hrazené z veřejného zdravotního pojištění. Tyto služby poskytuje zdravotní sestra a většinou v domácím prostředí, pokud se pacient nemůže dostavit do ordinace lékaře.

Domácí zdravotní péče je určena pacientům všech věkových kategorií, u kterých není nutná hospitalizace ve zdravotnickém zařízení, ale jejich stav přesto vyžaduje pravidelnou, dlouhodobou a kvalifikovanou péči. Pacient má právo zvolit si agenturu domácí péče, jejíž služby bude využívat.

Jedná se nejčastěji o tyto služby:

- péče o rány – převazy dekubitů, chronických ran, bandážování,
- rehabilitace a polohování,
- podávání léků (injekce, infuze), nácvik správné aplikace injekcí, infuzí, tablet, mastí a náplastí,
- výměna a ošetření permanentních katetrů u mužů i žen, cévkování mužů i žen,
- měření tlaku a pulzu, odběry krve, moči, stolice,
- pravidelné kontroly chronicky nemocných – diabetiků, kardiaků,
- péče o onkologické pacienty – zajištění výživy, hydratace, management bolesti,
- hospicová péče – péče o umírající.

SOCIÁLNÍ

Tyto služby si **hradí uživatel**, k úhradě může použít i příspěvek na péči.

- Dovoz jídla, pomoc při podávání a přípravě jídla,
- pomoc při oblékání a svlékání, včetně speciálních pomůcek, pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík,
- pomoc při úkonech osobní hygieny, dopomoc při sprchování, výměna pomůcek pro inkontinentní a podobně,
- nákup, praní, žehlení, údržba domácnosti,
- zastoupení pečujících v době jejich nepřítomnosti – odlehčovací služby, lze i několik hodin denně,
- doprovod na úřady, k lékaři, vyřízení pochůzek,
- zapůjčení polohovací postele, chodítka, invalidního vozíku, antidekubitních pomůcek.

PŘEHLED POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA DAČICKU:

PEČOVATELSKÉ SLUŽBY:

Resident 2000 o.p.s.	Oblastní Charita Jihlava
Antonínská 85, 380 01 Dačice	Masarykova 295, 380 01 Dačice
+420 778 409 816	+420 736 523 633
Ledax o.p.s.	Pečovatelské služby města Nová Bystřice
Bratrská 221, 380 01 Dačice	Vídeňská 714, 378 33 Nová Bystřice
+420 725 064 310	+420 384 386 206

DOMOV PRO SENIORY:

Domov seniorů Dačice Denní stacionář	Domov seniorů Jindřichův Hradec
Antonínská 101, 380 01 Dačice	Otín 103, 377 01 Jindřichův Hradec
+420 384 496 477	+420 384 322 067

KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

Kompenzační pomůcky slouží ke zvládnutí a udržení soběstačnosti, a díky tomu mohou zkvalitnit a ulehčit život. Vždy záleží na aktuálním zdravotním stavu a míře omezení. Na trhu je více typů jedné kompenzační pomůcky, často se vyplatí zjistit si informace, pomůcku vyzkoušet a otestovat v praxi, než si ji necháte předepsat lékařem. Nejčastěji se zapůjčují či předepisují berle, chodítka, nástavce na WC, madla, sedátka do vany, invalidní vozíky atd.

Kompenzační pomůcky jsou buď plně hrazené, částečně hrazené nebo nehrazené z veřejného zdravotního pojištění.

Pomůcky plně či částečně hrazené z veřejného zdravotního pojištění:

- francouzské hole – berle,
- chodítka,
- mechanické a elektrické vozíky,
- nástavce na WC,
- polohovací výškově nastavitelné postele,
- antidekubitní program (matrace, sedáky do vozíků, poloh. pomůcky),
- elektrické zvedáky k lůžku a závěsy.

Pomůcky nehrazené z veřejného zdravotního pojištění:

- vycházkové hole,
- sedačky na vanu a sedačky do sprchy, madla,
- klozetová křesla,
- transportní vozíky,
- stolky k lůžkům,
- skútry,
- pomůcky k sebeobsluze (do kuchyně, podavače, k osobní hygieně).

KDO VÁM MŮŽE POMŮCKU PŘEDEPSAT?

Praktický lékař	Berle
	Předloketní berle
	Chodítka čtyřkolová, pevná
	Vybrané antidekubitní podložky při nízkém vzniku dekubitů
Praktický lékař se schválením revizního lékaře	Standardní mechanický vozík základní
	Elektrická polohovací výškově nastavitelná postel
	Závěsy k elektrickým zvedákům
	Hrazdy s hrazdičkou k lůžkům
Odborný lékař (ortoped, neurolog, rehabilitační lékař, internista, geriatr, chirurg, revmatolog, traumatolog, diabetolog, lékař ortopedických protetik). Některé pomůcky musí schválit revizní lékař.	Antidekubitní program, antidekubitní polohovací pomůcky, elektrická polohovací lůžka
	Mechanické vozíky speciální
	Odlehčené elektrické vozíky
	Pojízdné elektrické vozíky
	Dětská chodítka
	Ortély, bandáže

Tabulka 1: Oprávněné osoby na předpis kompenzačních pomůcek

Další podrobné informace, druhy kompenzačních pomůcek a jejich předpis najdete v naší brožuře „Jednoduchý průvodce výběrem kompenzační pomůcky“.

Najdete ji ke stažení zde:

<http://www.resident2000.cz/wp-content/uploads/2021/10/kompenza%C4%8Dn%C3%AD-pom%C5%AFcky-da%C4%8Dice.pdf>

SOCIÁLNÍ DÁVKY PŘI PÉČI

DLOUHODOBÉ OŠETŘOVNÉ

Dávka umožňuje občanům zůstat doma v situaci, kdy budou pečovat o člena rodiny, u kterého ošetřující lékař zdravotnického zařízení poskytujícího lůžkovou péči (zpravidla nemocnice) rozhodl, že jeho zdravotní stav potřebuje po propuštění z hospitalizace domácí celodenní péči. Maximálně lze ošetřovné čerpat 90 dnů.

KDO MŮŽE ČERPAT DLOUHODOBÉ OŠETŘOVNÉ:

- Příbuzní osoby vyžadující dlouhodobou péči (např. manželka, dospělý potomek, tchyně, švagr, neteř nebo snacha apod.).
- Druh nebo družka ošetřované osoby anebo osoba žijící s ošetřovanou osobou ve společné domácnosti.
- U osob bez přímého příbuzenského vztahu je zákonem stanovena podmínka společného místa trvalého pobytu s osobou, které je poskytována celodenní péče.

PODMÍNKY NÁROKU:

Zaměstnanci: podmínkou je účast na nemocenském pojištění, tj. např. trvání zaměstnání, které založilo účast na pojištění v době nástupu na tuto dávku. Přitom platí, že před začátkem čerpání dávky trvala účast na nemocenském pojištění u zaměstnance alespoň po dobu 90 kalendářních dnů v posledních 4 měsících.

U osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) musí být pro nárok na dávku splněna podmínka dobrovolné účasti na nemocenském pojištění alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházejících dni nástupu na dlouhodobé ošetřovné. OSVČ nesmí v době pobírání této dávky vykonávat osobně samostatnou výdělečnou činnost.

Současně také musí být u ošetřované osoby splněna podmínka **hospitalizace**, která trvala **minimálně 4 po sobě jdoucí kalendářní dny** (počítá se i první a poslední den hospitalizace), a za předpokladu, že zdravotní stav ošetřované osoby po propuštění z hospitalizace do domácího prostředí bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče po dobu dalších alespoň 30 kalendářních dnů.

Při splnění podmínek vystaví ošetřující lékař zdravotnického zařízení poskytujícího lůžkovou péči rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče, a to v den propuštění z hospitalizace nebo nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti.

Žádost o dávku lze podat do 8 dnů po dni propuštění ošetřované osoby z hospitalizace. Ošetřované osobě je vydáno rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče, a to ošetřujícím lékařem zdravotnického zařízení poskytujícího lůžkovou péči.

Podmínka hospitalizace není vyžadována u osoby v nevléčitelném stavu, která vyžaduje poskytování paliativní péče a dlouhodobé péče v domácím prostředí. U osoby v nevléčitelném stavu rozhodne o potřebě dlouhodobé péče její ošetřující lékař.

Specifickou podmínkou pro nárok na dlouhodobé ošetřovné je, že ošetřovaná osoba udělila souhlas s poskytováním dlouhodobé péče ošetřující osobě, a to na žádosti o dávku. U nezletilých osob se udělení souhlasu s poskytováním dlouhodobé péče nevyžaduje.

U dlouhodobého ošetřovného neplyne ochranná lhůta. Nárok na dávku proto nevznikne, jestliže k nástupu na ni dojde až po zániku pojištění.

POTŘEBNÉ DOKLADY

Žádost o dlouhodobé ošetřovné se předkládá zaměstnavateli, která obsahuje i souhlas s ošetřováním potvrzený podpisem ošetřované osoby (souhlas se nevyžaduje u nezletilých osob). Tiskopis žádosti, kterou vyplňuje ošetřující osoba, je k dispozici i v papírové podobě na OSSZ. Zaměstnanec k žádosti o dávku poskytne zaměstnavateli k nahlédnutí anebo připojí kopii *III. dílu tiskopisu Rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče*.¹

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Tento příspěvek je určen osobám závislým na pomoci jiné osoby za účelem pořízení určité sociální služby nebo pomoci. Pomoc poskytuje registrovaná sociální služba, asistent sociální péče nebo osoba blízká.

PODMÍNKY PŘÍSPĚVKU:

- dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav,
- potřeba každodenní mimořádné péče jiné osoby (u osob do 18 let věku),
- potřeba každodenní pomoci, dohledu a péče jiné osoby (u osob nad 18 let věku),
- neschopnost zvládat určitý počet tzv. základních životních potřeb.

DESET POSUZOVANÝCH ZÁKLADNÍCH ŽIVOTNÍCH POTŘEB (PŘÍLOHA Č. 1 VYHL.505/2006):

1. **Mobilita** (např. chůze krok za krokem alespoň 200 m, vstávání, chůze po schodech bez kompenzační pomůcky).
2. **Orientace** (poznávat zrakem a sluchem, orientovat se časem, v místě v obvyklém prostředí a přiměřeně komunikovat).
3. **Komunikace** (dorozumět a porozumět mluvenou srozumitelnou řečí, zprávou).
4. **Stravování** (vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, stravu naporcovat, sníst...).
5. **Oblékání plus obouvání** (vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, oblékat se, obouvat, svlékat...).
6. **Tělesná hygiena** (umýt si a osušit jednotlivá místa, provádět celkovou hygienu).
7. **Výkon fyziologické potřeby** (včas používat WC, vyprázdnit se a provést očistu).
8. **Péče o zdraví** (dodržovat pitný režim, používat potřebné léky a pomůcky).
9. **Péče o domácnost** (nakládat s penězi, obstarat nákup, ovládat spotřebiče, uvařit si teplé jídlo či nápoj, vykonávat běžné domácí práce).
10. **Osobní aktivity** (stanovit si a dodržet běžný denní režim, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, vyřizovat své záležitosti, volnočasové aktivity).

Stupeň závislosti	Věk osoby			
	do 18 let		nad 18 let	
	Výše příspěvku	Počet nezvládaných životních potřeb	Výše příspěvku	Počet nezvládaných životních potřeb
I. lehká	3 300 Kč	3	880 Kč	3 - 4
II. středně těžká	6 600 Kč	4 - 5	4 400 Kč	5 - 6
III. těžká	13 900 Kč	6 - 7	12 800 Kč	7 - 8
IV. úplná	19 200 Kč	8 - 9	19 200 Kč	9 - 10

Tabulka 2: Výše příspěvků na péči²

¹ <https://www.cssz.cz/dlouhodobbe-osetrovne>, 2022

² <https://www.uradprace.cz/documents/37855/1957910/UP-Prispevek-na-peci-2021-12-preskladane.pdf/abf7768c-3068-68a6-ee56-f18779d5f5af> ze dne 19.4.2022

Žádost se vyplňuje na předepsaném formuláři, který je dostupný na úřadu práce nebo on-line na webu <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-peci>.

Součástí žádosti je také formulář Oznámení o poskytovateli pomoci. Vyplněné formuláře odevzdejte na příslušné pobočce úřadu práce v místě trvalého pobytu žadatele.

Důležité: posudkový lékař musí pomocí diagnóz a zdravotních problémů zohlednit nezvládání základních životních potřeb, které se pro tuto dávku posuzují. Ošetřující lékař přikládá ke svému vyjádření i odborné zprávy – musí jich mít tedy dostatek a v každé musí být popsáno nezvládání životních potřeb (nedostačuje výčet diagnóz a výsledků odběrů apod.)

POZOR na lékařské zprávy, které hodnotí zdravotní stav jako stabilizovaný, bez zásadních změn a komplikací, nebo lékařské zprávy, které pro zjednodušení neuvádějí výčet všech obtíží a léků, a neuvádí diagnózu. Tyto neúplné lékařské zprávy mohou způsobit, že vám bude přiznán nižší stupeň příspěvku na péči. Je nutné dohlédnout, co lékař vyplní. Každá diagnóza může mít jiné projevy na začátku nemoci a také v dalším stadiu, tj. dvě osoby se stejnou diagnózou budou jinak zvládat životní potřeby v souvislosti s prostředím, ve kterém žijí. **Lékařská posudková služba rozhoduje dle sociálního šetření a lékařského nálezu.**³

SOCIÁLNÍ ŠETŘENÍ

V rámci řízení o příspěvku na péči je nezbytné provést sociální šetření. Bez provedení sociálního šetření nemůže být příspěvek na péči přiznán. Samotné sociální šetření vykonává sociální pracovník úřadu práce. Po přijetí žádosti se sociální pracovník spojí telefonicky s žadatelem o příspěvek na péči, a domluví se na termínu návštěvy. Čas sociálního šetření je přizpůsoben zejména časovým možnostem a potřebám žadatele, příp. také zákonných zástupců, blízkých osob nebo opatrovníků. Sociální šetření není prováděno bez ohlášení. Výjimkou může být situace, kdy se nepodařilo dostupnými prostředky žadatele ani jeho blízké osoby kontaktovat. Vždy však musí být dva z minimálně tří pokusů o návštěvu ohlášeny dříve, než je dávka odejmuta nebo nepřiznána. Sociální šetření probíhá vždy v přirozeném sociálním prostředí, kterým bývá ve většině případů bydliště žadatele. Mezi přirozené sociální prostředí žadatele patří také místa, kde pracuje, vzdělává se a realizuje běžné sociální aktivity. Sociální šetření se provádí také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů.

Délka sociálního šetření trvá zhruba kolem 45 až 60 minut.

Sociální pracovník obvykle před vstupem do přirozeného prostředí žadatele, nejčastěji bytu nebo domu, viditelně ukáže „průkaz sociálního pracovníka“, který vystavuje úřad práce. Při šetření mohou být přítomny osoby, jejichž přítomnost si žadatel přeje. Výsledek celého sociálního šetření významně ovlivní, jak úspěšně se podaří sociálnímu pracovníkovi navázat s žadatelem a jeho blízkými kontakty, a do jaké míry se podaří otevřeně komunikovat a spolupracovat. V průběhu sociálního šetření si sociální pracovník dělá poznámky, aby podle nich později vypracoval záznam ze sociálního šetření. V obydlí se dále sociální pracovník nechá provést prostory, které žadatel využívá. Cílem sociálního šetření je zjistit, zda žadatel o příspěvek na péči zvládá základní životní potřeby v přirozeném sociálním prostředí. Základních životních potřeb je celkem deset. Jejich zvládání či nezvládání je zahrnuto v následujících bodech, které tvoří záznam ze sociálního šetření. Ten sociální pracovník vyhotovuje později na svém pracovišti po provedení sociálního šetření.

³ <https://www.pecujdoma.cz/nase-sluzby/prirucky/>. Rady sociálně-právní. Radka Pešlová, 2019.

Záznam ze sociálního šetření obsahuje popis následujících bodů:

- 1. Rodinné vztahy** – tento bod popisuje, zda žadatel žije v partnerském, nebo i manželském vztahu, se kterými členy rodiny udržuje kontakty a sourozenecké vztahy apod.
- 2. Sociální vztahový rámec (mimo rodiny)** – položka zahrnuje osobní aktivity, zejména přátelské vztahy, způsob trávení volného času, sociální aktivity apod.
- 3. Výdělečná činnost / školní povinnosti** – tato část popisuje zapojení žadatele do pracovní činnosti nebo studia, např. zda a do jaké míry jsou vyhovující pracovní podmínky, jaké způsoby dopravy používá, zda má upraven pracovní prostor, jaký typ školy navštěvuje, frekvence docházky (týdenní, denní atp.), zda žadatel pobírá sociální dávky a jaké apod.
- 4. Péče o domácnost** – v tomto bodě sociální pracovník popisuje, zda a jak žadatel dokáže manipulovat s předměty denní potřeby, zda umí nakládat a popřípadě i jak nakládá s vlastními penězi, zda a jak vykonává běžné domácí práce, zda a jak si zapne vařič a uvaří teplé jídlo a nápoj, zda a jak umí ovládat běžné domácí spotřebiče (pračka, sporák, včetně TV, radia, telefonu) apod.
- 5. Prostředí** – položka informuje o stavu bydlení včetně vybavenosti pomůckami, bezbariérovost prostředí, zda je žadatel v čistém prostředí, celková dostupnost zdravotní péče, způsob a frekvence dojíždění do zdravotnických zařízení či zda je vykonávána návštěvní služba u pacienta doma, vzdálenost obchodu, obvyklý způsob a frekvence nakupování apod.
- 6. Péče o vlastní osobu** – tento bod zahrnuje největší škálu informací. Jedná se o následující okruh údajů:
  - Jak se žadatel pohybuje v přirozeném prostředí – chůze kolem nábytku, chůze o dvou holích, s pomocí madel, chůze do a ze schodů, zda žadatel dojde otevřít dveře bytu, vzdálenost, kterou dokáže ujít apod.
  - Zda je žadatel orientovaný místem a časem, rozumí mluvenému a psanému slovu, chápe spojitosti, zda umí komunikovat běžnými způsoby (slovně, písemně, telefonicky), zda se dokáže orientovat v bytě a na jiných místech, zda poznává jiné osoby apod.
  - Zda žadatel provádí osobní hygienu sám nebo s pomocí, dokáže si sám dojít do koupelny a na WC, zda používá inkontinenční pomůcky, do jaké míry je koupelna a WC přizpůsobena potřebám žadatele (např. sprchový kout místo vany, madla, sedačka do vany nebo do sprchového koutu, nástavec na WC) apod.
  - Jakým způsobem žadatel popisuje svůj denní režim a zda chápe potřebu jídla a pití, zda je dodržován pitný režim apod.
  - Zda žadatel sám manipuluje s oblečením (praní, žehlení, uložení, příprava), zda je schopen se obléknout a obout (pokud ne, kdo a jak mu pomáhá) apod.
  - Zda se žadatel sám stravuje, tedy připraví-li si sám jídlo, zda se sám nají, kdo zajišťuje případnou pomoc apod.
  - Zda používá žadatel kompenzační pomůcky (sluchadlo, brýle, berle, vozík) apod.
  - Zda je žadatel schopen připravit si léky sám, zda a jak dodržuje léčebný režim, např. zda užívá předem připravené léky z dávkovače apod.

Vypracovaný písemný záznam o sociálním šetření odesílá sociální pracovník spolu s žádostí o posouzení zdravotního stavu posudkovému lékaři příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Na požádání předkládá záznam o sociálním šetření také posuzované osobě. Po obdržení posudku o zdravotním stavu se pokračuje v řízení a žadatel je vyrozuměn

o stanovisku posudkového lékaře. Poté je vydáno rozhodnutí. V případě nespokojenosti má žadatel právo na odvolání do 15 dnů od převzetí rozhodnutí.⁴

Výsledek sociálního šetření, zprávy ošetřujícího lékaře a odborných lékařů jsou podkladem pro lékařskou posudkovou službu, která vydá posudek. Na základě tohoto posudku Úřad práce rozhodne o kladném či záporném vyřízení žádosti.

Pokud žadatel v průběhu řízení zemře a již **proběhlo sociální šetření**, v řízení se pokračuje. Jestliže je příspěvek přiznán, je vyplacen zpětně za kalendářní měsíce od doby podání žádosti do úmrtí žadatele osobě uvedené v Oznámení o poskytovateli pomoci, a to i v případě, že platba přišla na účet zemřelého – částka se vyjímá z dědického řízení. Totéž platí i s posledním příspěvkem na péči po zesnutí člověka, kterého doprovázíte.

KDO MŮŽE PEČOVAT?

- Rodina (osoba blízká),
- asistent sociální péče – někdo, komu je nad 18 let, je na tom zdravotně dobře a nepodniká v tomto oboru, např. sousedka, kamarád,
- poskytovatel sociálních služeb – např. domov pro seniory, pečovatelská služba, nebo dětský domov.

Tyto varianty lze kombinovat a mít i více poskytovatelů nebo osob blízkých.

POSTAVENÍ BLÍZKÝCH PEČUJÍCÍCH

Pokud o osobu závislou pečují lidé samostatně nebo s dílčí dopomocí sociálních služeb, jsou jim ze zákona přiznány tyto prvky sociální ochrany:

Příspěvek na péči se nezapočítává do příjmů pečujících pro účely dávkových systémů (pokud pečující s opečovávaným žije) ani daňových systémů (pokud se jedná o osobu blízkou, u jiných osob se nezapočítává, když roční výši nepřesahuje 12násobek 4. stupně příspěvku na péči).⁵

Má-li pečující osoba v úmyslu využít možnosti úhrady zdravotního pojištění ze strany státu, musí si nechat od příslušného Úřadu práce, který vyplácí příspěvek na péči, vystavit potvrzení, že je pečující osobou a toto potvrzení donést na příslušnou zdravotní pojišťovnu.

Základem je **doložení doby, po kterou byla péče poskytována**. Aby bylo možné dobu péče započítat do důchodu, je třeba ji prokázat rozhodnutím okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ). Návrh na zahájení řízení se podává na předepsaném tiskopisu, lze podat nejdříve po skončení péče nebo v době jejího trvání v souvislosti s podáním žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění. **O zápočtu doby péče rozhoduje ČSSZ.**

Požádat o vydání tohoto rozhodnutí lze kdykoliv po skončení péče.

Hlavní pečující, což je **jediná** pečující fyzická osoba uvedena ve formuláři Oznámení o poskytovateli pomoci, je tzv. „státním pojištěncem“ v oblasti veřejného zdravotního pojištění (s výjimkou pečujícího o osobu starší 10 let v I. stupni závislosti)

Pozor si je ovšem třeba dát na situaci, kdy pečující osoba nepracuje, není registrovaná na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, a příjemce příspěvku je hospitalizován po celý kalendářní měsíc ve zdravotnickém zařízení. V takovém případě za tento měsíc příspěvek na péči jeho příjemci nenáleží, pečující osoba tak nemá nárok na úhradu zdravotního pojištění a ani se tato doba neposoudí jako započitatelná doba pojištění pro důchodové pojištění. Tuto situaci lze řešit registrací na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání po dobu trvání

⁴ <https://www.mapapece.cz/jak-probiha-socialni-setreni-u-prispevku-na-peci/>

⁵ <https://www.pecujdoma.cz/nase-sluzby/prirucky/>. Rady sociálně-právní. Radka Pešlová, 2019.

hospitalizace. Pečující osoba dlouhodobě hospitalizovaná se může stát žadatelem o nepojistné sociální dávky - např. dávky hmotné nouze, příspěvku na bydlení. Ale vždy se posuzuje ještě okruh osob.

DOPORUČENÍ: Pokud je pečující hospitalizován, kontaktovat vždy ÚP. Zde se rozhodne, zda bude dle délky hospitalizace hrazeno za pečujícího zdravotní pojištění. ČSSZ se také řídí vyjádřením ÚP.

Pokud pečující osoba onemocní a nechodí do zaměstnání (nemá výdělečnou činnost), nemůže čerpat nemocenské dávky, jelikož není pouze z titulu pečující osoby u příspěvku na péči nemocensky pojištěna (neúčastní se nemocenského pojištění).

PRÁVA POSKYTOVATELE POMOCI

Hodlá-li pečující osoba uplatňovat svoje práva v rámci příspěvku na péči, musí být na úřadu práce uvedena a podepsána jako osoba pečující na formuláři Oznámení o poskytovateli pomoci.

Příjemcem příspěvku na péči je vždy osoba, která již není schopna se o sebe ve stanoveném rozsahu sama postarat. Příspěvek je však určen na to, aby se tato osoba mohla finančně vypořádat s tím, kdo jí péči poskytuje. Příspěvek by měl být využit v plné výši na zajištění pomoci. Z toho důvodu by pečující osoba měla obdržet příspěvek na péči v plné výši nebo alespoň jeho část v případě, že se v daném měsíci na péči podílí více poskytovatelů pomoci.

Pečující osoba může být rovněž výdělečně činná.

V případě péče o osobu s přiznaným IV. stupněm závislosti (úplná závislost), může výdělečná činnost poskytovatele celkem oprávněně vzbudit pozornost úřadu práce. Vzhledem k tomu, že se v případě IV. stupně závislosti většinou jedná o osoby již pouze ležící a často neorientované, lze s úspěchem pochybovat o tom, zda pečující osoba je schopna zajistit jejich péči zároveň např. s docházkou do zaměstnání. V případě, že se na péči o tuto osobu podílí více poskytovatelů pomoci, mělo by být vše v pořádku.

POVINNOSTI POSKYTOVATELE POMOCI

- Jedná se především o povinnost poskytovat péči v odpovídajícím rozsahu a kvalitě, neboť za to finanční odměnu od příjemce příspěvku v podstatě dostává. Tato skutečnost je i jedním z kritérií případné kontroly využívání příspěvku na péči, kterou úřad práce provádí.
- Oznamovací povinnost, ke které se pečující osoba podpisem zavazuje na formuláři Oznámení o poskytovateli pomoci. Jde zejména o písemné nahlášení data hospitalizace příjemce příspěvku do 8 dnů a následné nahlášení jeho návratu. Patří sem rovněž ohlášení úmrtí příjemce příspěvku rovněž do 8 dnů.
- Pokud je pečující osoba registrována na úřadu práce rovněž jako uchazeč o zaměstnání, musí být k dispozici pro z toho vyplývající povinnosti stejně jako kterýkoli jiný uchazeč. Jedná se např. o pravidelné schůzky se zprostředkovatelkou, účast na předepsaných školeních apod.⁶

PŘÍSPĚVEK NA MOBILITU

Příspěvek je určen pro osoby s těžkým zdravotním postižením (pohyblivost, orientace).

Nárok má osoba starší 1 roku:

- která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ nebo „ZTP/P“, který byl přiznán podle předpisů účinných od 1. 1. 2014,
- opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována,

⁶ <https://socialnipolitika.eu/2021/01/na-co-maji-pecujici-osoby-narok/>

- nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče (existují výjimky i pro osoby v pobytových službách).

Výše příspěvku činí 550,- Kč měsíčně. Vyplácí se tzv. zpětně, to znamená do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, za který náleží. Na žádost příjemce může být příspěvek na mobilitu vyplácen jednou splátkou vždy za 3 kalendářní měsíce, za které náležel.

Žádá se prostřednictvím předepsaného formuláře, který je dostupný na úřadu práce nebo na on-line webu. Žádost se odevzdá na pobočce úřadu práce, dle trvalého bydliště žadatele.

7

---

⁷ <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-mobilitu>

PRŮKAZ OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM „PRŮKAZ OZP“

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší jednoho roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.

Dle rozsahu a závažnosti daného postižení se tyto průkazy rozlišují na tři typy.

„TP“ (TĚŽCE POSTIŽENÍ)	„ZTP“ (ZVLÁŠT TĚŽCE POSTIŽENÍ)	„ZTP/P“ (ZVLÁŠT TĚŽCE POSTIŽENÍ/PRŮVODCE)
Osoby se středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.	Osoby s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.	Osoby se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra.
Středně těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a zhoršenou schopnost orientace má jen v exteriéru.	Těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a v exteriéru má značné obtíže.	Zvláště těžkým funkčním postižením orientace a úplným postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu není schopna samostatné orientace v exteriéru.
Výhody průkazu „TP“	Výhody průkazu „ZTP“	Výhody průkazu „ZTP/P“
<ul style="list-style-type: none"> - vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob - přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání 	<ul style="list-style-type: none"> - bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob - slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy - nárok na pořízení parkovacího průkazu, - výplatu příspěvku na mobilitu, požádá-li o něj, - osvobozen od povinnosti nákupu dálniční známky a vztahují se na něj i další rozšířené výhody 	<ul style="list-style-type: none"> - výhody jako u ZTP plus: - bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě - bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce

Tabulka 3: Přehled průkazů osob se zdravotním postižením⁸

⁸ <http://www.prukaz-ztp.cz/kriteriya-pro-priznani.html>

PARKOVACÍ PRŮKAZ

Parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením opravňuje svého držitele k některým výhodám v rámci pozemních komunikací. Jedná se především o **parkování na místech vyhrazených pro invalidy**. Jde o parkovací místa opatřená příslušným piktogramem, která známe téměř ze všech tuzemských parkovišť.

Dále sem patří možnost vjet autem do zákazu stání a stát v této ulici po dobu nezbytně nutnou, tj. např. k vyložení věcí. Vozidlo však zároveň nesmí představovat překážku provozu. To samé platí i pro zákaz stání s tabulkou „dopravní obsluze vjezd povolen“ nebo „mimo zásobování“.

Další výhodou představuje také osvobození od povinnosti platit za dálniční známku nebo vyhrazené parkování před domem.

PODMÍNKY PLATNOSTI VÝHOD PARKOVACÍHO PRŮKAZU

Uvedené výhody však platí pouze tehdy, patří-li vůz zdravotně postiženému nebo jeho osobě blízké a je-li v něm zdravotně postižená osoba přepravována. Ta musí mít u sebe vždy i platný průkaz ZTP nebo ZTP/P.

Parkovací průkaz by měl být rovněž umístěn na viditelném místě za sklem ze strany řidiče, přední stranou s vyznačenou platností směrem ven z vozidla.

Zmíněné výhody se rovněž netýkají osob s praktickou nebo úplnou hluchotou.⁹

PŘÍSPĚVEK NA ZVLÁŠTNÍ POMŮCKU

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má:

- těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo
- těžké sluchové postižení anebo
- těžké zrakové postižení
- zdravotní postižení interní povahy způsobující těžké omezení pohyblivosti
- těžkou demenci s neschopností chůze a odkázaností na mechanický vozík nebo těžkou demenci provázenou těžkým syndromem geriatrické křehkosti a imobility.

Podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku je, že:

- Osoba je starší 3 let (motorové vozidlo, úprava bytu), 15 let (vodící pes), 1 roku (všechny ostatní pomůcky).
- Zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsahu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím.
- Osoba může zvláštní pomůcku využívat.
- Zvláštní pomůcka není zdravotnickým prostředkem, který je hrazen z veřejného zdravotního pojištění anebo je osobě zapůjčen příslušnou zdravotní pojišťovnou. Také nesmí jít o zdravotnický prostředek, který nebyl osobě uhrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo zapůjčen zdravotní pojišťovnou z důvodu nedostatečné zdravotní indikace.
- Pokud je pomůckou motorové vozidlo, je také podmínkou, že se osoba opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje a že je schopna řídit motorové vozidlo nebo je schopna být vozidlem převážena.
- Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. Příspěvek se poskytuje i na pomůcku, která ve vyhlášce

⁹ <http://www.prukaz-ztp.cz/parkovaci-prukaz.html>

uvedena není, a to za podmínky, že jí krajská pobočka ÚP považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek, která ve vyhlášce uvedena je.

Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku

- Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně do nebo přes 10 000 Kč a speciální úpravu má pro motorové vozidlo.
- Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla činí 200 000 Kč, se zvyšujícím se příjmem se snižuje. Nejnižší výše dávky je 100 000 Kč.
- Limity: Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč; 400 000 Kč v případě příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení „plošiny“. Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč; 850 000 Kč, pokud v této době byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové plošiny.

Další informace získáte na webu: <https://www.uradprace.cz/prispevek-na-zvlastni-pomucku> nebo v zákoně č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, část první hlava III §. Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. Elektronické formuláře naleznete: <https://www.mpsv.cz/-/zadost-o-prispevek-na-zvlastni-pomucku>

NOUZOVÝ PLÁN PÉČE

Pokud začínáte pečovat, je vhodné si sestavit nouzový plán péče. Kdykoliv se může stát, že nemůžete ze dne na den poskytnout blízkému péči, ať už kvůli nemoci či úrazu nebo si prostě už potřebujete oddechnout a načerpat nové síly na péči.

K tomu slouží nouzový plán péče. Ve svém okolí či rodině oslovíte 1-2 osoby, které jsou ochotny Vás zastoupit během doby nepřítomnosti, a zajistit péči o blízkého. O možnosti tohoto zástupu si promluvíte také s osobou blízkou.

Zde je odkaz na nouzový plán <https://www.pecujdoma.cz/nase-sluzby/nouzovy-plan-pecce/>, kde vyplníte údaje o tom, jak péče probíhá a co je třeba k jejímu zajištění. Tento vyplněný nouzový plán je vhodné umístit viditelně v pokoji.¹⁰

KDE ZÍSKÁTE INFORMACE O PÉČI?

Centrum pro pečující Dačice

Adresa: Antonínská 85, 380 01 Dačice

Tel.: +420 778 409 816

Sociální odbor města

Poskytuje informace o poskytovatelích sociálních služeb, dozvíte se o dávkách pro zdravotně znevýhodněné osoby.

Adresa: Palackého nám. 1/I, 380 01 Dačice

Tel.: +420 384 401 251, 720 934 257

¹⁰ <https://www.pecujdoma.cz/nase-sluzby/nouzovy-plan-pecce/>

Úřad práce

Zde zjistíte, zda máte nárok na příspěvky uvedené výše a podáváte zde žádosti o tyto příspěvky. Pracovníci úřadu práce na základě podané žádosti také konají sociální šetření v místě bydliště nemohoucího.

Adresa: Komenského 39, 380 01 Dačice

Tel.: +420 950 124 250

PORADENSTVÍ PRO POZŮSTALÉ A ORGANIZACE POHŘBU

Smrt blízkého člověka patří k nejtěžším situacím v lidském životě. Přesto je potřeba neodkladně vyřídit některé záležitosti spojené s jeho úmrtím a pohřbem, které jsou dané zákonem.

Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka. Pokud si zesnulý přál mít pohřeb, měli bychom mu jej vypravit do 96 hodin od oznámení úmrtí a současně umožnit uctění památky také ostatním příbuzným a osobám blízkým.

Náklady na pohřeb a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti. Pokud pozůstalost nestačí ke krytí nákladů pohřbu, jaký si zesnulý přál, musí být pohřben alespoň důstojným způsobem podle místních zvyklostí.

Nejeví-li člověk známky života a smrt se u něho dala očekávat, ať už z důvodu vážné nemoci nebo vysokého věku, můžeme postupovat takto:

- uložit tělo do vodorovné polohy
- v klidu se rozloučit např. zapálit svíčku, otevřít okno, modlit se, číst, vzpomínat a děkovat...
- zavolat příbuzným a blízkým, kteří by se také chtěli ještě rozloučit; je-li vám nepříjemné osamocení s mrtvým tělem, neváhejte někomu zavolat a požádat o pomoc třeba i uprostřed noci, může být užitečné si takovou pomoc domluvit předem s přáteli, příbuznými nebo i poradcem pro pozůstalé
- chcete-li zemřelého sami umýt a obléknout, zejména při úmrtí v noci, jestliže čekáte na přivolání praktického lékaře do rána, je dobré tak učinit v první hodině, než dojde ke ztuhnutí; jinak mytí a oblékání zesnulého provádí pohřební služba
- provádíme-li úpravu těla sami, s pozorností a úctou zavřeme oční víčka, můžeme na ně cca na hodinu položit navlhčený tampónek, zavřená ústa zafixujeme vložením srolovaného ručníku pod bradu nebo bradu podvážeme šátkem či obvazem (vložíme zubní protézu), po umytí je vhodné dát čistou plenu, která zůstává pod oblečením
- dopřejte si čas k rozloučení, je možné posadit se vedle lůžka a pozorovat obličej zemřelého z něž mizí všechno napětí a vyzařuje pokoj, můžeme hovořit se zemřelým, doprovázet ho svými myšlenkami na jeho cestě, nechat vynořit vzpomínky na společná setkání...¹¹

PROČ MÁM VOLAT PŘÁVĚ PRAKTICKÉHO LÉKAŘE?

Praktický lékař je ten, kdo nemocného znal, předepisoval mu léky, a tak by měl nejlépe vědět, jakými nemocemi zemřelý trpěl, a co bylo pravděpodobnou příčinou smrti. Konstatování smrti a sepsání ohledacího protokolu je v kompetenci praktického lékaře. Pokud se někdo stará doma o těžce nemocného či starého člověka, je dobré informovat praktického lékaře o tom, že si přeje pečovat o blízkého doma až do konce, a vyžádat si od něho předem i lékařskou zprávu o jeho zdravotním stavu.

Lékař, který přijde konstatovat smrt, vyplní List o prohlídce mrtvého v několika exemplářích, originál si odnese s sebou a kopie nechá u vás pro pohřební službu.

¹¹ <https://www.poradenstvi-pro-pozustale.cz/jak-postupovat-pri-umrti/>

Pokud je praktický lékař nedosažitelný, třeba o víkendu, voláme Zdravotnickou záchrannou službu, linku 155. Zde je potřeba nahlásit, že se jedná o **očekávané úmrtí**. Pro takový případ je dobré mít doma přichystané lékařské zprávy, případně výsledky a nálezy z různých vyšetření absolvovaných v posledních letech, týdnech, dnech. Z těchto zpráv může lékař, který zesnulého neznal, vyčíst diagnózy onemocnění, kterými trpěl, a snáze určit příčinu smrti.

Může se stát, že lékař nařídí pitvu a tělo odveze na patologii jiná pohřební služba, než jste si vybrali. V takovém případě lékař vyplní příkaz k převozu, který je posledním úkonem hrazeným zdravotní pojišťovnou. Od této pohřební služby dostanete informace, kam jej odváží, a lísteček s kontaktní adresou a telefonem. Potom můžete zavolat vámi vybranou pohřební službu, které nahlásíte jméno, rodné číslo, čas úmrtí a místo, kam byl zesnulý odvezen.

Pozor – v případě, že zemřelý neměl trvalé bydliště v místě, kde zemřel, je možné, že přivolaný lékař bude chtít vyrozumět Policii ČR a může kvůli tomu docházet k nepříjemným situacím. Byt se poté musí zapečetit.

Policii ČR je nutné volat bezprostředně po nalezení mrtvého těla v případě, je-li podezření na sebevraždu nebo trestný čin. V takovém případě se zesnulým nikterak nemanipulujeme.

CO PŘICHYSTAT PŘED PŘÍJEZDEM LÉKAŘE (HODÍ SE MÍT PŘIPRAVENO JIŽ PŘED ÚMRTÍM):

- OP zemřelého
- kartičku pojištěnce
- rodný a oddací list
- lékařské zprávy, další nálezy

POHŘEBNÍ SLUŽBA

Pohřeb je možné zadat u kterékoli pohřební služby. Pohřební služby obvykle provádějí odvoz zesnulých nonstop čili mohou přijet i v noci. Záleží, jak se s nimi domluvíte. Můžete také odvoz odložit a počkat na příbuzné či známé, kteří by se chtěli ještě rozloučit. Pohřební služba potom přijede a odveze zesnulého a všechny kopie protokolu. Zaměstnanci pohřební služby vám řeknou, kdy a kam máte přijít v příštích dnech domluvit pohřeb.

Výhodou je, když si informace o kvalitě jednotlivých pohřebních služeb získáme předem. Můžeme pak předejít nepříjemným překvapením a stresu – pohřební služba vám například sdělí, jak zemřelý převáží, jestli v rakvi nebo ve vaku atd. Pokud se vám přesto stane, že zemřelého odveze pohřební služba, kterou jste si nevybrali (z nemocnice i z domácnosti), máte právo si pohřeb jít domluvit tam, kde si to přejete vy.

I když je třeba v takové chvíli zařídit formální věci, je dobré najít si čas na rozloučení se.

PRAKTICKÉ INFORMACE O ORGANIZACI POHŘBU

Doklady k objednání pohřbu:

- občanský průkaz zemřelého (je-li k dispozici)
- občanský průkaz nebo pas objednavatele pohřbu
- rodný a oddací list zesnulé osoby (je-li k dispozici)
- rodný list objednatele (pokud si chcete objednat také vyřízení úmrtního listu).

Věci k objednání pohřbu:

- oblečení pro zemřelého (vhodné jsou přírodní materiály)
- fotografie zemřelého k použití na parte nebo k vystavení v obřadní síni.

Parte:

- parte je vaším veřejným oznámením o úmrtí a pohřbu
- ke zveřejnění nebo publikování parte musí mít pohřební služba nejdříve váš souhlas.

Kondolence – projevy soustrasti:

- ručně psaný dopis
- podání ruky před nebo po pohřebním obřadu
- soustrastná návštěva.

Optimální dobou pro vykonání pohřebního obřadu je zpravidla 5 až 6 dní po úmrtí.

Zemře-li váš blízký doma, je nutné při sjednávání pohřbu doložit List o prohlídce mrtvého. Tento list vyplňuje praktický lékař nebo lékař lékařské služby první pomoci.

Platba pohřbu se zpravidla provádí při objednávce. Je třeba počítat s tím, že základní cena pohřbu se může pohybovat v rozmezí 15–20 tisíc korun. Záleží na konkrétním pohřebním ústavu a na požadovaných službách.

Pohřební ústavy nabízejí pomoc při zhotovení smutečního oznámení neboli parte. Parte obsahuje především základní údaje o tom, kdo a kdy zemřel, a kde a kdy bude mít pohřeb. Na parte je třeba uvést jména nejbližších příbuzných a adresu, na kterou je možné posílat písemné kondolence. Parte může obsahovat i poděkování za projevy soustrasti a květinové dary.

Je možné zvolit následující varianty pohřbu:

Zpopelnění

- bez obřadu - jedná se pouze o zpopelnění bez provedení smutečního obřadu v obřadní síni. Na přání pozůstalého je možné zajistit přítomnost u kremace nebo provedení zpopelnění v přesně stanovenou hodinu
- s obřadem - rozloučení v obřadní síni nebo v kostele s následným zpopelněním (kremací).

Popel se poté předává ve speciální schránce – urně – příbuzným. Pokud si přejete uložení urny, je možné ji uložit v kolumbáriích, urnových sklípcích nebo hrobech. Urnu s ostatky vašeho blízkého můžete uložit i jinde, třeba také u vás doma. Popel zesnulého je možné rozprášíť.

Obřad v krematoriu

Je dobré vědět, že i na obřad v krematoriu můžeme pozvat kněze či jinou duchovní osobu, která našeho zesnulého znala. Projev takového člověka bývá osobnější. Zpravidla pak navazuje pohřební hostina nebo alespoň malé pohoštění smutečních hostů.

Obřad rozloučení před kremací nemusí proběhnout v obřadní síni krematoria, i když je to nejběžnější. Může se konat např. v kostele. Pohřební služba zajistí, aby byl zesnulý vystaven v rakvi v kostele v určenou hodinu. Po církevních obřadech zajistí převoz rakve do krematoria.

Květiny, které jsme objednali k pohřbu nebo je dostal zesnulý od dalších účastníků pohřbu, můžeme po obřadu odvézt, ozdobit jimi stoly na pohřební hostině, případně je odvézt na hřbitov, na oblíbené místo našeho zesnulého apod.

Pohřeb s uložením do země

Pokud se příbuzní rozhodnou pro klasický církevní pohřeb a následné uložení do země, vyhledají příslušného faráře nebo kněze, a domluví s ním podrobnosti.

Pokud je hřbitov jinde než kostel, ve kterém se rozloučení koná, vámi vybraná pohřební služba zajistí cestu rakve pohřebním vozem s květinami na hřbitov, kde následuje obřadný pohřeb do země.

Rozptyl a vsyp zpopelněných ostatků na rozptylových a vsypových loučkách

Pietní uložení ostatků zesnulého po provedení kremace se provádí formou rozptylu popela na rozptylových loučkách, dále je možné zvolit variantu vsypu popela do předem vyhloubené jamky, a to v místě dle vašeho výběru – po předchozím souhlasu majitele místa, nebo na hřbitově. Jamka se pak překryje trávou nebo epitafní destičkou.¹²

Podrobnější informace o pohřbech i s poradnou najdete na www.pohreb.cz.

CO JE POTŘEBA VYŘÍDIT PO ÚMRTÍ?

Příspěvek na péči

- Do 8 dnů nahlásit písemně (stačí elektronicky) na úřad práce.
- Po obdržení úmrtního listu z matriky, dodat jeho kopii na úřad práce.

Přepis změny stavu

- Oddělení osobních dokladů na obecním úřadě.
- Donést úmrtní list, do 30 dnů obdržíte nový občanský průkaz.

Ukončení pracovní neschopnosti

- Ukončí praktický lékař na základě úmrtního listu.

¹² <https://www.umirani.cz/rady-a-informace/umrti-v-domacnosti-a-organizace-pohrbu>

Zaměstnavatel

- Zaměstnavatel zesnulého vystaví evidenční list důchodového pojištění, který je nutný pro nárok na vdovský/vdovecký a sirotčí důchod.
- Zaměstnavatel musí do 10 dnů od podání žádosti vystavit potvrzení o zdanitelných příjmech.

Převod smluv energií – pokud je smlouva uzavřená na zemřelého

Plyn:

- předloží se průkaz totožnosti (možnost vyřídit na základě plné moci),
- úmrtní list,
- bankovní spojení nebo spojovací číslo SIPO,
- číslo plynoměru (najdete na faktuře nebo na štítku na plynoměru),
- stav plynoměru v den, kdy navštívíte plynárnu.

Elektřina:

- předložit úmrtní list,
- průkaz totožnosti (možné zařídit na základě plné moci),
- poslední vyúčtování odběru elektřiny.

Voda (pouze pokud vlastní nemovitost):

- na obecním úřadě dají kontakt na místního provozovatele, popř. údaje z faktury.
- Předložit: úmrtní list,
- průkaz totožnosti,
- doklad o vlastnictví (kupní smlouva, výpis z katastru nemovitostí).

Mobilní telefon

Úmrtím zaniká smlouva (nelze požadovat poplatek za předčasné ukončení smlouvy). Nutné doplatit nedoplatky, při převodu smlouvy donést úmrtní list.

Vdovský/vdovecký důchod

- Nárok vzniká, pokud jsou splněny podmínky potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní nebo starobní důchod (i předčasný) nebo úmrtí vzniklo následkem pracovního úrazu.
- Trvá 1 rok po úmrtí manžela/manželky.
- Podmínky, kdy vzniká nárok na trvání delší než jeden rok, upravuje zákon.
- Žádost podat na Okresní správu sociální zabezpečení (OSSZ) a je nutné předložit: občanský průkaz, úmrtní list, oddací list, důchodový výměr zemřelého.

Převod majetku

Nemovitosti, bankovní účty, vkladních knížky, auta apod. **až po skončení dědického řízení.**

Řízení o pozůstalosti – dědické řízení

Dědí se na základě dědické smlouvy, závěti, ze zákona nebo kombinaci těchto důvodů.

Řízení je zahájeno většinou bez návrhu na základě úmrtního listu, který matrika pošle místně příslušnému soudu. **Notář kontaktuje účastníky řízení.**

NÁROK NA POHŘEBNÉ

Nárok na pohřebné (5 000,-) vzniká, jestliže osoba vypravila pohřeb **dítěti, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem**, nebo osobě, jež byla ke dni smrti **rodičem nezaopatřeného dítěte**, jestliže dítě nebo osoba, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, měly trvalý pobyt na území České republiky.

Žádost o pohřebné se podává na k tomu určeném tiskopise na místně příslušném kontaktním pracovišti ÚP ČR podle místa bydliště oprávněné osoby (dítěte). K žádosti je třeba doložit úmrtní list zesnulé osoby, nebo záznam z matriky o úmrtí. Dále je třeba doložit fakturu za vystavení pohřbu a doklad o zpopelnění, nebo o pohřbení. Pro nezaopatřené dítě starší 15 let je třeba doložit potvrzení o nezaopatřenosti.¹³

NÁROK NA PRACOVNÍ VOLNO

Dle nařízení vlády č. 108/1994 Sb. mají pozůstalí nárok na pracovní volno s náhradou mzdy:

- dva dny při úmrtí manžela, druha nebo dítěte a na další den k účasti na pohřbu těchto osob
- jeden den k účasti na pohřbu rodiče a sourozence, rodiče a sourozence manžela, jakož i manžela sourozence a na další den, jestliže obstaráváte pohřeb těchto osob
- nezbytně nutnou dobu, nejvýše jeden den, k účasti na pohřbu prarodiče nebo vnuka nebo prarodiče manžela nebo jiné osoby, která sice nepatří k uvedeným příbuzným, ale žila s Vámi v době úmrtí v domácnosti, a na další den, jestliže obstaráváte pohřeb těchto osob.

Stejně jako zrození i smrt patří k životu, a když se lidí zeptáte na smrt, většinou slyšíte, že by měla být rychlá a bezbolestná – ideálně ve spánku. A když se ptáte dál, tak většina připustí, že raději by zemřela doma než někde v nemocnici. Takže „pěkná“ smrt je bez bolesti a v prostředí, které znáte a s těmi, které máte rádi.

Pokud se na tu chvíli připravíte, tak může být plná klidu, vyrovnání a odevzdání, kdy už nebudete s ničím a nikým bojovat.

„Smrt by měla být klidným přitakáním, láskyplným rozloučením se starými přáteli, se světem.“ (Osho)

¹³<https://www.uradprace.cz/pohrebne#Kdo%20m%C5%AF%C5%BEe%20%C5%BE%C3%A1dat%20o%20poh%C5%99ebn%C3%A9>

Snažili jsme se Vám předat co nejvíce užitečných informací týkající se péče o Vašeho blízkého. Pokud jsme Vám zodpověděli Vaše otázky spojené s péčí, velice nás to těší. V případě potřeby nás najdete na kontaktní adrese: **Antonínská 85, 380 01 Dačice**. Veškeré naše publikace jsou **volně ke stažení** na:

<http://www.resident2000.cz/2022/02/13/pecujeme-o-pecujici/>

Popř. můžete navštívit náš **YouTube kanál Centrum pro pečující**, kde najdete další zajímavá videa, která Vám jistě přijdou vhod.

Jihočeský kraj

Tato brožura byla vytištěna v rámci projektu „Pomáháme pečujícím“, který společnost RESIDENT 2000 o.p.s. realizuje za podpory Jihočeského kraje. Cílem projektu je zlepšení informovanosti osob, které pečují o své blízké v domácím prostředí. Autorem brožury je tým pracovníků společnosti RESIDENT 2000 o.p.s.

RESIDENT 2000

Staráme se o Vás

DESET NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH TIPŮ PRO PÉČI:

1. Dopředu zvažte, jak chcete zajistit péči. Nevynechávejte blízkého, kterého se to týká, z tohoto procesu – vyjádří své přání (pokud je to možné) a od toho se můžete odrazit v rozhodování.
2. Informujte se dobře o jeho stavu. Najděte si informace vlastní cestou, zeptejte se ošetřujícího lékaře.
3. Pokud jsou potřeba při péči nějaké úkony, které neznáte nebo jste se s nimi nikdy nesetkali, nechejte si je vysvětlit a požadujte předvedení a zacvičení od personálu v nemocnici (je to jejich povinnost – trvejte na tom, zákon je na Vaší straně).
4. Připravte si doma prostor pro návrat blízkého zpět tak, aby vyhovoval vám oběma (dostatek soukromí, pokud je to možné, pomůcky, úprava interiéru – odstranění bariér).
5. Do začátku si můžete spoustu pomůcek půjčit a pořídit následně pouze ty, které se skutečně osvědčí. Ne každá pomůcka je vyhovující pro každého. Co se neosvědčí, můžete vrátit a nahradit něčím jiným na zkoušku, až najdete to pravé.
6. Informujte se, co pro Vás může udělat úřad práce (dávky finanční výpomoci), sociální odbor města, obce (poradí, jaké organizace Vás mohou v péči podpořit a jakým způsobem). Kontaktujte organizace, které připadají v úvahu, že mohou pomoci, a ptejte se na podmínky a dostupnost.
7. Nezůstávejte v tom sami. Od začátku zapojujte do péče co nejširší rodinu, organizace poskytující asistenci, pečovatelskou službu, odlehčovací či respitní péči, dle potřeb. Péče je velmi časově, psychicky i fyzicky náročná práce, trvající nepřetržitě a bez nároku na dovolenou. O svůj odpočinek se musíte postarat také sami. Buďte v tom důslední nebo se z Vás stane nový příjemce péče (po infarktu a v depresích se o nikoho nepostaráte). Za svůj život jste zodpovědní sami.
8. Každý jsme jinak stavění, není ostuda něco nezvládnout. Požádejte o pomoc, přehodnoťte rozhodnutí. Nelze zvládnout vše za každých okolností. Tyto situace řešte včas.
9. Neizolujte se od okolního světa. Máte v životě více rolí než jen „pečující“. Zůstáváte matkou, otcem, dcerou, synem, dědou, babičkou, přítelem, přítelkyní, sousedem, sousedkou, spolužákem, kamarádem, kamarádkou, sportovcem, umělcem, turistou, houbařem, zahrádkářem...
10. Nepečujte jen proto, že to od vás okolí očekává.¹⁴

---

¹⁴ Převzato z Unie pečujících z. s.